

# บทที่ 1

## บทนำ

### ความเป็นมา/ ความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2547, หน้า 7 ) แสดงเจตนารมณ์ในการยกระดับการศึกษาของประชาชนให้สูงขึ้น โดยมาตรา 10 การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิ และ โอกาส ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการนั้นให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าเล่าเรียน และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ประหยัด ทรงคำ (2550, หน้า 1) ได้เสนอแนวทางการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล ตามความในมาตรา 10 จำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ ให้คนพิการทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 12 ปี ให้จัดการศึกษาให้เป็นพิเศษ ให้จัดบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการและครอบครัว และให้ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และในมาตรา 15 การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ได้เสนอแนวทางการดำเนินงาน จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ ให้จัดการศึกษาให้แก่คนพิการอย่างหลากหลายรูปแบบและให้ดำเนินโครงการ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม โดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในการบริหารจัดการ

จากข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แสดงให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนพิการทุกประเภท มีสิทธิและโอกาสได้รับการให้บริการทางการศึกษาในระบบอย่างทั่วถึงในรูปแบบของ “โรงเรียนเฉพาะทาง” และ “การจัดการเรียนร่วม” ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการโครงการ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตั้งแต่ปีงบประมาณ 2547 จำนวน 390 โรงเรียน และขยายโครงการโดยเพิ่มเป็น 2,000 โรงเรียนในปีงบประมาณ 2548

ครอบคลุมทุกอำเภอ ๆ ละ 1-2 โรงเรียน และดำเนินการบริหารจัดการทั้งระบบโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) ทำให้เด็กพิการได้รับการพัฒนาศักยภาพตามความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคล ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก คือ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามความต้องการ โดยในปีการศึกษา 2548 มีเด็กพิการทั้ง 9 ประเภทที่เรียนร่วมอยู่ในโรงเรียนทั่วไป มีจำนวน 238,479 คน พบว่าเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มากที่สุดถึง 113,465 คน คิดเป็นร้อยละ 47.57 ของเด็กพิการทั้ง 9 ประเภทที่เรียนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลนักเรียนเรียนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ที่พบว่าในปีการศึกษา 2551 มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม อยู่ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม 28 โรงเรียน จำนวน 394 คน และในปีการศึกษา 2552 มีจำนวน 404 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 2552, หน้า 17)

นักเรียนที่เรียนร่วมส่วนใหญ่จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีปัญหาในการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ และภาษาไทย โดยเฉพาะด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทย ซึ่งรายงานวิจัยทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระบุว่าเด็กไทยอ่านหนังสือไม่ออกและเขียนไม่ได้ จำนวน 600,000 คน ซึ่งเป็นนักเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 4.5 ของประชากรวัยเรียนทั้งหมด (ผดุง อารยะวิญญู 2546, หน้า 38) ดังนั้น การอ่านและการเขียนจึงถือว่าเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญที่นักเรียนต้องใช้ในการสื่อสารกับผู้อื่นและเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ซึ่งถ้าหากนักเรียนที่มีปัญหาดังกล่าวได้รับการช่วยเหลือแต่เนิ่นๆ แล้วก็จะช่วยให้แก่นักเรียนกลุ่มนี้สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้ดีขึ้นและส่งผลดีต่อการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ด้วย

การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนเรียนร่วมกลุ่มนี้นับว่าเป็นปัญหามาก เพราะการที่อ่านและเขียนไม่ได้ ทำให้ไม่สามารถติดตามการสอนของครูและไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนและการพัฒนานักเรียนกลุ่มนี้ครูผู้สอนต้องใช้เทคนิค วิธีการสอน และใช้สื่อ นวัตกรรมที่ค่อนข้างหลากหลายและต่อเนื่อง แทนการสอนอ่านเขียนโดยใช้เนื้อหาในตำราหนังสือเรียนเพียงอย่างเดียว นอกจากนั้นยังต้องมีการสอนเสริมทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้แก่นักเรียนกลุ่มนี้สามารถปรับฐานการเรียนรู้ของตนเองใหม่ ทำให้สามารถเข้าใจสิ่งที่ครูสอนและติดตามการสอนของครูได้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังพบว่าครูเป็นจำนวนมากขาดสื่อการสอนเสริมทักษะการอ่านและการเขียนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนบางส่วนยังคงมีปัญหาด้านการอ่านและเขียนส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ในวิชาอื่น ๆ หรือเนื้อหาสาระที่ต้องใช้การอ่านและการเขียนเป็นพื้นฐาน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและเขียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ที่มีปัญหาด้านการอ่านและเขียน เพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แก้ปัญหาด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนให้ดีขึ้น

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างสื่อพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ที่เรียนโดยใช้สื่อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

### ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - ประชากร ได้แก่ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 28 โรงเรียน
  - กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 5 โรงเรียน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา เป็นเนื้อหา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามบัญชีค่าพื้นฐานในระดับชั้นประถมศึกษา
3. ขอบเขตด้านตัวแปร
  - ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ชุดพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความต้องการพิเศษด้านการอ่านและเขียน
  - ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านและเขียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้สื่อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

### สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้านการอ่านและเขียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเสริมทักษะการอ่านและการเขียนโดยการใช้ชุดพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้านการอ่านและเขียน มีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านและเขียนสูงขึ้น

### นิยามศัพท์เฉพาะ

**นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ** หมายถึง นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้านการอ่านและเขียนภาษาไทย และเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หรือนักเรียนชั้นสูงกว่าชั้นประถมศึกษา



ปีที่ 5 ที่มีปัญหาด้านการอ่านและเขียนภาษาไทยเมื่อเทียบกับนักเรียนในวัยเดียวกันในชั้นเรียนปกติ ทำให้ส่งผลต่อการเข้าใจและการใช้ภาษาอันเนื่องจากความบกพร่องในการอ่านและการเขียนหนังสือ

**การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียน** หมายถึง การฝึกทักษะการอ่านและเขียนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ด้านการอ่านและเขียนในระดับประถมศึกษา โดยใช้ชุดพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนที่มีองค์ประกอบตามหลักการสอนอ่านและเขียนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้านการอ่านและเขียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

**ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้จากคะแนนการทดสอบก่อนและหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

#### ข้อตกลงเบื้องต้น

นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ด้านการอ่านและเขียน คือนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการคัดกรองและวินิจฉัย โดยใช้แนวทางการวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อระบุนักเรียนกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ ด้านการอ่านและเขียนตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ และเป็นกลุ่มที่ไม่สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในระดับที่เหมาะสมกับระดับชั้นที่ตนเองเรียนอยู่

คณะผู้วิจัยภาคสนาม เป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการสร้างสื่อพัฒนาพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนของนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่านและเขียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และมีความเข้าใจในขั้นตอนของการพัฒนาการเรียนรู้อ่านและการเขียนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างแท้จริง

#### ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ด้านการอ่านและเขียนในระดับประถมศึกษา ได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านการอ่านและเขียนเต็มตามศักยภาพที่แท้จริง
2. ได้ชุดพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ด้านการอ่านและเขียนในระดับประถมศึกษา ที่สอดคล้องกับบริบทในท้องถิ่น
3. ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้านการอ่านและเขียนในระดับประถมศึกษา มีแนวการจัดกิจกรรมการสอนทักษะการอ่านและเขียนที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียน

